



Can Tenes

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Carrer del Pont, núm.16
Emplaçament Al cor del nucli antic just davant del costat oest de l'edifici de l'Ajuntament amb façana al carrer del Pont i també a les hortes de la part del darrere que miren al riu Ter i que coincideixen amb la traça de les antigues muralles.

Alçada: 578,3

Coordenades:

Latitud: 42.100176747731
Longitud: 2.2224569320679
UTM Est (X): 435707
UTM Nord (Y): 4661192

Classificació

Número de fitxa 08237 - 4
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern
Segle XIV-XVII
Any 1600
Estat de conservació Regular

Notes de conservació: L'edifici, actualment de propietat municipal no ha estat mai objecte d'intervenció des de que va ser adquirit pel consistori de manera que l'estat que presenta és el mateix des del moment en que va ser deshabitat. Malgrat conservi encara la majoria d'elements originals amb l'estat en que van ser concebuts, la coberta així com el seu interior mereixen una restauració, rehabilitació amb un pla d'usos definit. La coberta té algunes teules mogudes, alguns forjats presenten desploms, humitats a les parets i capes de morter despreses.

Protecció Inexistent

Tipus de protecció: Inexistent

Número inventari	Sí. IPA. Núm. 23781
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Pública
Titular:	5813010DG3651S0001MR
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dt., 24/01/2023 - 10:55

Descripció

Es tracta d'una casa entre mitgeres de PB+ 1 P i golfes, coberta amb teulada a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta, amb el carener paral·lel a la façana principal orientada a llevant i mirant al carrer del Pont. Presenta l'exterior amb parets de pedra, maçoneria i tàpia, les divisions horitzontals amb forjats de fusta del tipus empostissat. Es divideix en tres crugies separades per murs de càrrega que coincideixen amb tres parcel·les o patis diferents.

La façana del C/ Pont té un predomini del massís respecte el buit amb les obertures distribuïdes geomètricament al llarg de la façana i coincidents amb cadascuna de les seves crugies. La porta d'entrada es situa a la crugia central i esta composta per una obertura coronada amb llinda amb els muntants i llinda de pedra picada amb els cantis bisellats. Al costat seu i al costat esquerra s'hi obre una segona porta de les mateixes característiques que la principal, mentre que al costat dret hi ha una finestra rectangular amb els muntants, llinda i ampits de pedra. La planta primera es resol amb tres finestres rectangulars de les mateixes característiques que les de la planta baixa i realitzades amb pedra picada i amb els ampits molt senzills formats per un sol bloc de pedra picada. El sota coberta té la mateixa distribució d'obertures, encara que de mida molt més petita i amb els bastiments possiblement de fusta. L'aparell de la façana està completament revestit per un estuc i enlluït de calç de color ocre que tant sols deixa visibles els bastiments i llindes de les obertures de la PB i primer pis. La part inferior té un sòcol fet amb un escardejat de ciment. La façana que mira al Ter també presenta un predomini del massís respecte el buit ja que tant sols hi té oberta una porta a nivell de la planta soterrani d'accés a les hortes damunt de la muralla amb dues finestres tipus espitllera que coincideixen amb les dependències del semi soterrani. A nivell de l'entresol que coincideix amb la PB del C/ del Pont 16 s'hi obren dues finestres més amb muntants i llinda de fusta de les que la del costat de tramuntana encara conserva la fusteria originària formada per quatre quarterons interns que es tanquen mitjançant porticons interiors i amb esplandit i festejadors interns. Coincideixen amb dues balconeres amb sengles balcons de barana de forja al primer pis que conserva les fusteries originals amb les barretes emmarca vidres. Finalment al sota teulada s'hi obren res finestres de mida petita similars a les de la façana principal i coincidents amb cadascuna de les crugies il·luminant les golfes. Cal destacar que a la crugia central entre la PB i el P1 hi ha oberta una finestra rectangular allindada en pedra. L'aparell està completament revestit per una capa d'enlluït de calç i ciment pòrtland de color gris que tant sols deixa visibles els emmarcaments de les obertures. Tot i així i segons el que es desprèn de l'anàlisi de la fàbrica interna l'estructura de la planta baixa i primer pis és amb fàbrica de maçoneria de carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades irregulars mentre que el sota teulada i parets internes són de tàpia amb revestiment de guix.

L'interior es compon d'un vestíbul distribuïdor que comunica amb les diverses dependències de la casa situades en cotes i nivells diferents. Així al costat dret del mateix oi comunicat per una porta allindada en pedra trobem un espai dividit en dues crugies diferents separades per un arc de mig punt de maó ceràmic

que s'emprava com a fàbrica de cordes. Està il·luminada per dues finestres obertes a cadascuna de les façanes que conserven les fusteries i festejadors originals. El sostre és un empostissat de fusta a base de cavalls que sostenen l'embigat de fusta cobert amb tapajunts i posts de fusta seguint l'exemple característic i tradicional. La crugia del costat esquerre està més alterada ja que va ser re-utilitzada com a botiga de queviures i rebotiga a la part posterior amb una part emprada com a habitatge amb la cuina econòmica, els fogons, la pica de marbre i una petita cambra utilitzada com a menjador amb els paviments formats per rajoles hidràuliques.

El vestíbul cobert amb un sostre empostissat format per tres cavalls de fusta que sostenen les bigues motllurades que suporten les posts de fusta i tapajunts amb tauletes als laterals i recolzat damunt de mènsules de fusta simulant caps de biga amb motius humans de tradició gòtica està pavimentat per un sòl de rajoles ceràmiques de 30 x 15 cm disposades en escaleta. Del vestíbul n'arrenca l'escala d'accés a les plantes superiors i també l'accés al soterrani i hortes de la part del darrere que està format per una rampa amb graons de pedra i còdols de riu col·locats de cantó i que comunica amb la porta que dona pas als horts i també amb les dues dependències del soterrani situats a sota de les crugies laterals. El soterrani aprofita el desnivell ocasionat entre el carrer del Pont i el marge del Ter salvat mitjançant terrasses i murs de pedra. Està format per dues habitacions cobertes amb volta catalana de maó ceràmic que recolzen damunt paraments molt més antics de lloses de pedra, unides amb argamassa de calç i formant filades irregulars. Ambdós elements estan dividits mitjançant dues crugies separades per arcs de mig punt realitzats amb lloses de pedra que coincideixen amb les crugies del pis del damunt, és a dir la planta baixa. El paviment és de còdols de riu i també de terra batuda. Estan il·luminades per dues petites espitlleres amb esplandit i arc interior construït amb lloses de pedra. Sembla que es tracta dels elements més antics de la casa i pertanyents a l'etapa fundacional de Sant Quirze de mitjans del s. XII o XIII.

L'escala d'accés a la planta superior és de pera picada amb dues tramades i situada a la par oest del vestíbul tocant amb la part del darrere de la façana que mira a les hortes i al Ter. Està il·luminada per una finestra amb festejadors i porticons interns formant quarterons de fusta.

La planta primera es compon d'una sala que unifica dues crugies de pedra i que actua com a saló distribuïdor de les diferents habitacions formades per sala i alcova i situades a banda i banda. Presenta el paviment de maons ceràmics, el sostre enguixat formant un fals sostre i les parets enguixades i pintades amb motius aplantillats formant sanefes de temàtica geomètrica formant frisos dividits en dos registres; un d'inferior damunt del sòcol amb motius florals i un altre a sota el sostre amb motius geomètrics i garlandes. La part central és completament neutre amb un fons de color blau cel. El fals sostre repeteix el model de les parets. La sala no conserva cap element de mobiliari llevat d'un aiguamans i un mirall amb decoració de "la ditada" que amaga la cisterna per omplir-lo. A cada costat hi ha les habitacions amb les alcoves de les que ha perdut completament tot el mobiliari conservant tant sols les vidrieres d'accés a l'alcova amb els vidres glaçats amb decoració geomètrica. Just al costat de l'aiguamans hi ha la porta d'accés a l'escala que condueix a les golfes amb graons de fusta damunt de bigues de fusta. La distribució d'aquest nivell repeteix el model de les dues plantes inferiors format per habitacions rectangulars separades per parets de càrrega amb fàbrica de maçoneria i divisions interiors formades per envans de fusta i maó ceràmic. Té les parets enlluïdes amb estuc de guix que en els indrets on ha desaparegut deixa a la vista l'aparell de tàpia. El sostre és de bigues i lates de fusta i el paviment de guix.

Observacions:

Es tracta d'una de les poques cases del nucli antic de Sant Quirze de Besora que millor ha sabut preservar el caràcter històric i arquitectònic de les velles construccions gremials desenvolupades al carrer del Pont. Plaça Major, carrer de Torrelló, carrer de l'església i carrer dels Patis.

Història

Pensem que l'origen de la casa seria medieval coincidint amb els eixamples que es produïren a partir del segle XIV amb el desenvolupament de les activitats gremials, comercials i artesanals i amb la creació de l'eix del carrer Torelló, plaça Major, carrer de la Plaça i carrer del Pont el qual amplià el perímetre de l'antiga sagrera cap a la part sud i nord i tancant-ho al darrere de muralles que van ser reforçades per torres i bestorres. és dins aquest eixample el qual incorpora l'antiga casa del comú com a centre de control i aprofitant els vestigis d'una antiga casa noble situada a la sagrera de l'església de Sant Quirze i on se suposa que hi va morir la comtessa Ermessenda de Carcassona i també l'abadessa de Sant Joan. és en aquest context quan apareixen un seguit de paraires i teixidors de la llana que tindran la màxima representació a mitjans del segle XVI i XVII i construint cases de certa rellevància en aquest sector. En el cas de la casa de Can tenes sabem que els Tenes i segons el que esmenta Joan Serrallonga (serrallonga, urquidi Ob. cit. Annex II) extret de l'ACM llibre d'arrendament de 1781 Carpeta 15 especifica que hi havia un tal Josep Tenas teixidor de Sant Quirze de Besora el 1788 i un altre dit Pere Tenas teixidor de llana (1778-1779) que viu a Sant Quirze de Besora en una casa dita de la "ferreria" propietat del comte de Santa Coloma i al que paga el cens d'una gallina. també s'esmenta un Joan Tenas Biens teixidor de llana /1779, 1785 i 1788) i veí de Sant Quirze de Besora.

Posteriorment i també el fons de l'ACM (carpeta 17 o *registro de vesanas de los años 1828-30*" s'ementa a Sant Quirze de Besora un tal Joan Tenas Viñeta teixidor de Sant Quirze el 1830 i casat amb Maria Girart Estevanell. També hi ha un tal Vicenç Tenas teixidor (1830) veí de Sant Quirze amb doimicili al carrer del Pont i casat amb Margarida Casanovas.

Pensem que la finca a la que hi fem al·lusió seria la de la Ferreria i propietat del comte de Santa Coloma.

En quant al cuaderno de liquidaciones y amillaramiento de 1862 o padró de finques surt esmentat a nom de Joan Tenas a la inscripció núm. 145.

Por una casa en la calle de la Plaza y un huerto en el lugar llamado de la coma núm. 8 amb un valor de 200 lliures

Por otra en la calle del puente con su herto adjacente núm 3 i amb un valor de 160 lliures. Por otra en la calle de Besora con su huerto adyacente núm. 1 per un valor de 60 lliures. Por otra en el número 2 amb un valor de 40 lliures y por otra idem en la calle de la Plaza número 4 per valor de 60 lliures.

La inscripció següent 146 és també d'ell en Joan Tenas

Por una casa con su pequeño huerto en la calle de la Iglesia núm. 10. Por otro huerto en el paraje nombrado de los Patios y otro hurto en el paraje llamado de la Coma" amb un valor de 160 lliures.

al final de la inscripció passa la finca a mans de Joan Espadaler, Casadevall

AMQ. Cuaderno de liquidaciones y amillaramiento de 1862

Bibliografia

SERRALONGA URQUIDI, JOAN; 1998. Sant Quirze de Besora de 1714 a l'actualitat Eumo editorial. Apèndix II i Apèndix III.

ACM. Llibre d'arrendament de 1781. Carpeta 15

ACM. registro de vesanas de los años 1828-1830. Carpeta 17 demostración general de todos los partidos y censos que recibe el excmo Sr. Conde de Santa Coloma 1830

AMQ. Cuaderno de liquidaciones y amillaramiento. 1862. Carpeta 1016

AMQ. Fons de can Tija Rierola "Testament de Joan Campàs"









